

מקורות לעיון במס' שבת: פרק תולין

דף טז

שבט תשע"ד

מ. זילברמן

(קלח.) פתיחת מטריה בשבת. איתא בגמ' דמטה וכסא טרסקל [גירסת ר"ח והרי"ף והרמב"ם (פכ"ב שבת הכ"ח): וטרסקל] ואסלא מותר לנטותן לכתחילה בשבת. ופירש"י דמטה מותר "דלא מידי עביד אלא ליתובי בעלמא". וכסא טרסקל ואסלא מותרים "דהא עביד וקאי" ולכן אין משום אהל עראי. [רש"י כתב זה בד"ה אסלא אבל נראה דקאי גם על כסא טרסקל וכן משמע בבית יוסף (סי' שט"ו ס"ה)].

והשוה דברי רש"י לדברי הריטב"א (ד"ה אהל קבוע) שכתב "שכל אלו אין עשויין להשתמש תחתיהן אלא עליהם מותר אפי' לכתחילה. וה"ה אלו השלחנות שאין רגליהם קבועים שמותר דהא שלחן להשתמש עליו מותר". ודברים דומים בר"ח על הגליון (ע"ש שפירש המציאות באופן שונה קצת מרש"י). ובהערות לילקוט ביאורים בש"ס מתיבתא (עמ' ה' הע' ל"ט) העיר דלדברי רש"י אין להתיר שלחנות שעל גבי רגלים מטעם הריטב"א אף דמ"מ אפשר דמותר משום שאין מחיצות המגיעות לארץ, וכדברי התוס' (ד"ה כסא טרסקל). וברמב"ם כתב דדברים אלו מותרים לנטותם "שאין זה דרך עשיית אהל לא קבע ולא עראי".

ועי' במג"א (סק"ח) שכתב מטעם רש"י להתיר להעמיד החופה ולסלקה וכן "הדף שקבוע בכותל שבבית הכנסת [פי' "שטענדער"] שמניחין עליו ספרים". ובמחצית השקל כתב דאף לטעם שאר הראשונים מותר להעמיד את הדף כיון דאין לו מחיצות ואין צריך לאוויר תחתיו (הו"ד במ"ב ס"ק כ"ז).

בשו"ת נודב"י (תנינא או"ח סי' ל') אסר פתיחת מטריה בשבת. ולכאורה קשה דדומה לכסא טרסקל שהרי עביד וקאי. והעיר בזה בביאור הלכה (סי' שט"ו ס"ח ד"ה טפח) וכתב דאינו דומה, דברסקל אינו עושה שום מעשה בשבת ואילו במטריה צריך לקשור אותו ברצועות אחר פריסתו או להעמידו ולהדקו אח"כ מתחתיו בחוט של ברזל. אך אין זה המציאות בימינו. וע"ש בנודב"י שפירש דברי רש"י בע"א כדברי הריטב"א וסייעתו. ובחזו"א (סי' נ"ב אות ו') כתב דאסור להשתמש במטריה בשבת דאושא מילתא וניכר בו עובדא דחול וגורם פרצה, והדבר מסור לחכמים לגזור גדר מקום פירצה, וזה יותר חמור מאיסור פרטי ליחיד, כי זה גדר לעם כולו ולדורות. ועי' בזה בשש"כ (פכ"ד הע' נ"ג-נ"ה).

וכן התיר החזו"א (שם) על דרך המג"א לפתח ולקפל סוכה שע"ג עגלה של תינוק אף דכוונתו לצל, ד"כיון דהסוכה קבועה בעגלה ועשויה לנטותה ולקפלה חשיב כדלת הסובבת על צירה וככסא טרסקל". הרי ס"ל דבעביד וקאי מותר אפי' בעשאו להגן. אך באג"מ (ח"ד או"ח סי' ק"ה אות ג') כתב יש לפקפק בדברי החזו"א, ובכן יש להחמיר להניח את הסוכה פרוסה כשיעור טפח בכניסת השבת ואז יהיה מותר להוסיף עליו בשבת לכו"ע. ובשש"כ (פכ"ד סי"ג) פסק להקל כדברי החזו"א, אך עי' מה שהביא שם (הע' מ"ז) מהגרשז"א.

החבורה הבאה תתקיים אי"ה בליל שני אור לכ"ז שבט תשע"ד בשעה 9:25 בג303

הנושא: עובדין דחול (קלז:)

ניתן להבחין על פרקים כל כתבי – ר"א דמילה החל מכ"ו שבט

עיקר תוס' פרק תולין, נוטל, וריש חבית

(קלז: אבל

(קלח:). כסא גליון, כסא טרסקל, כרך

(קלח: שאין

(קלט: וליתן

(קלט: יו"ט, ציצית

(קמא:). הני פלפלי

(קמא:). במנעל, ההיא, תינוק, אי הכי

(קמב:). ונשדינהו, ונשדינהו, שנפלה

(קמב:). שאוכל

(קמג:). התם, ליטול, עצמות, פירורין, רבא

(קמג:). ובלבד, הלכה, שמשך

(קמד:). חולב

(קמה:). כבשים, ור' יוחנן